

BRUTOVSZKY GABRIELLA

NEMCSAK HOLLYWOODBAN VANNAK HŐSÖK... BESZÉLGETÉS BENYOVSZKY MÁNYA ÁGNESSEL

Benyovszky Mánya Ágnes mese- és ifjúsági regényíró, aki fantáziadús és szövevényes történeteivel üdítő színt foltja a kortárs gyermekirodalomnak. Rajong a Monarchia építésze iránt, főhőseihez hasonlóan felfedező, kíváncsi alkat. Akinek már volt szerencséje beszélgetni Ágival, tudja, hogy humora mennyire sziporkázó, és remekül megtalálja a hangot a fiatalokkal. A pozsonyi Kék templomról szóló mesekönyvét követően nemrégiben jelent meg ifjúsági regénye, a *Winter-vakáció*. Írói munkássága mellett aktívan űzi a pedagógusi szakmát, és egy-egy „pozsonyi séta” során is összefuthat vele az ember.

■ 2014-ben a Pozsonyi Kifli Polgári Társulás speciális gyermekirodalmi sorozatának, a Pozsonyi meséknek a harmadik köteteként jelent meg a *Lechner* című mesekönyved, 2021 november végén pedig a SIK Polgári Társulás gondozásában a legújabb ifjúsági regényed, *Winter-vakáció – Nyári kaland Pöstyénben* címmel. Mindkét mű érdekessége, hogy az olvasó egy narratívába helyezett ismeretterjesztő tartalommal találja magát szembe, melyben történelem

és irodalom játékos módon fonódik össze. A *Lechner* esetében ez a történet Pozsonyba helyeződik, a híres Lechner Ödön által tervezett Kék templomba, a *Winter-vakációban* pedig Pöstyénbe. Honnan jött a rendhagyó mesekönyv ötlete?

■ A *Lechner*, ahogy említetted, egy könyvsorozat egyik darabja, amelynek pl. a terjedelmét, a célközönségét illetően igazodnia kellett a korábbi kötetekhez. A *Winter*-könyv esetében szabad kezet kaptam a kiadótól, rám bízta, milyen formában, kinek címezve írom meg a pöstyéni fürdőt felvirágoztató Winter Lajos életét. Kamaszkoromban imádtam Jókait, Mikszáthot, de azóta gyökeresen megváltoztak az olvasói szokások, az enyéim is. Egyszerű, pörgős történetmesélésben gondolkodtam, különben sem szerettem volna – és nem is tudnék – az említett „nagyokkal” konkurálni. Így, hogy ifjúsági regény lett belőle, remélhetőleg többeket megszólít. Az olvasói visszajelzések alapján a gyerekek mellett a szülők, nagyszülők is elolvasták a *Winter-vakációt*.

■ Látszik, hogy könyveidben a regionalitáshoz való fűződés nagy szerepet kap. Az ifjúsági irodalomban

ez a témakör kevésbé reprezentálja magát. Miért tartod fontosnak ezt az irányt?

■ Tanár és szülő is vagyok. Gyerekek vesznek körül, velük töltöm a legtöbb időt. Fontos számomra, hogy ők mivel töltik a sajátjukat. Történelemtanárként az az elsődleges célom, hogy az egyetemes történelmi események mellett a gyerekek ismerjék, megismerjék a szülőföldjüket, a helyet, ahol élnek. Szeretném a tanítványaimnak, olvasóimnak megmutatni, bebizonyítani, hogy nemcsak azok a történelmi személyek érdemesek a figyelmükre, akiről pl. Hollywoodban filmet forgattak, hanem a mi régióinkban is éltek olyan emberek, akik valami igazán fontosat, maradandót alkottak.

■ A regionalitás mellett a transzkulturalitás is nagy hangsúlyt kap a műveidben, hisz a történeteidet többnyelvű környezetbe helyezed. Például a *Winter-vakációban* a 13 éves Nati Pöstyénbe kerülve szlovák és angol nyelven is feltalálja magát az elé táruló váratlan helyzetekben. De izgalmas játékba hívod a címben szereplő német „Winter” kifejezést is. A te életedben hogyan jelenik meg és mit jelent a kulturális és nyelvi sokszínűség?

■ Az anyanyelvemet ismerem és beszélem a legjobban, de az évek során egész elfogadhatóan megtanultam szlovákul. A rendszerváltozás évében kezdtem a gimnáziumot, ahhoz a korosztályhoz tartozom, akik addig oroszot, aztán meg – az én esetemben – angolt tanultak. A mai gyerekek egész kicsi korban találkoznak az angollal, és több idejük, lehetőségük és esélyük is van rá, hogy jól elsajátítsák a nyelvet. Tapasztalataim szerint Natihoz hasonlóan sok hűsvér mai gyerek is remekül megérteti magát angolul. Ami a szlovákot illeti, az már nem olyan általános, de ez egy külön regényt érdemelne. Én mindenestre nagyon boldog vagyok, amikor eredetiben élvezhetem a kedvenc cseh vígjátékaimat, vagy sikerül „megfejtennem” valamilyen számomra fontos angol nyelvű szöveget.

■ Mindkét könyvedben rendkívül érdekes kísérlet a dokumentumszerű elemek és a fikció összekapcsolása, melyhez például a *Winter-vakációban* segítségül hívod az intermedialitás eszköztárát is. Apa Eszter grafikai illusztrációi mellett a könyvben jócskán fellelhetők például eredeti, korabeli fotók is. Ezek honnan származnak? Hogyan néz ki nálad az alkotói folyamatban a forráskutatás?

■ Régóta nagy rajongója vagyok Lechner Ödön műépítésznek és az általa képviselt magyar szecessziónak, gyűjtöm a vele kapcsolatos szakirodalmat, úgyhogy a *Lechner* írása idején már minden a kezem ügyében volt. Winter Lajos *A mankótörő* c. önéletrajza 1997-ben jelent meg, még akkor megvettem, olvastam, most elsőszámú kiindulópontként szolgált. Kedvenc korszakom az Osztrák-Magyar Monarchia fennállásának valamivel több mint fél évszázada, szép gyűjteményem van pl. a Monarchia gyógyfürdőivel foglalkozó munkákból is. Alexovič Gáborral és Fehér Krisztával, a SIK PT két „frontemberével” helyszíni szemlét tartottunk Pöstyénben, jártunk az ottani balneológiai múzeumban, amelynek igazgatója készséggel a rendelkezésünkre bocsátotta a könyvben szereplő fotókat. Ezen kívül „felvásároltunk” mindent, ami Pöstyénnel és a Winterekkel kapcsolatban – szlovákul – megjelent. A szlovákok számára ugyanis sokkal inkább ismert a család és Pöstyén összefonódásának története, az utóbbi 10-15 évben számos ezzel foglalkozó írás, könyv jelent meg szlovákul, a *Winter-vakációhoz* hasonló munka viszont nem. Ezért

is remélem, hogy jó visszhangja lesz majd a hamarosan megjelenő szlovák fordításnak.

■ A mesekönyveid mellett rendszeresen jelennek meg recenzióid, tanulmányaid és egyéb írásaid. Többek között kiemelendő a 2014-ben szlovák nyelven megjelent *Belle Époque* című könyved, illetve a 2015-ben *Arcképek és homlokzatok* c. munkád, mindkettőben a Pozsonyban 1890 és 1914 között alkotó építészekkel, építési vállalkozókkal és az általuk tervezett, kivitelezett házakkal foglalkozol. Mit jelent számodra az írás? És hogyan születnek ezek a műfajilag igencsak sokszínű és változatos művek?

■ Az említett két építészettörténettel foglalkozó munka az egyetemi szakdolgozatomból született, annak kiegészítése, továbbírása. Mind a négy eddig megjelent könyvemet összekapcsolja a Monarchia építésze iránti rajongásom. A két tudományos – ám olvasmányos! – munkám mellett nemcsak a *Lechner*, de a *Winter-vakáció* is foglalkozik építészettel, hiszen a Winter családnak és a bizalmukat élvező tehetséges építészeknek köszönhetjük azokat a házakat, amelyek a mai napig meghatározzák a pöstyéni fürdő arculatát. Ami az írást mint alkotói folyamatot illeti, mára oda jutottam, hogy legalább annyira szeretek írni, mint olvasni, ha nem jobban.

■ A Comenius Egyetemen végeztél magyar-történelem szakon, és jelenleg is aktívan folytatod pedagógiai tevékenységet az érsekújvári Czuczor Gergely Alapiskolában. Milyen tanári tapasztalataid vannak? Hogyan lehet motiválni a mai fiatalokat?

■ Minden tanár folyamatosan arra panaszkodik, hogy milyen nehéz a gyerekek figyelmét lekötni, motiválni őket. Nos, ebben van némi, nem is kevés igazság. Mivel én sem akarom magam halálra unni egy adott tanítási órán, és a gyerekeket is igyekszem lekötni, ennek szellemében cselekszem. Magyarórán a tankönyvbéli példamondatok vagy a kész tollbamondások helyett gyakran magam találok ki olyan szövegeket, amelyek az adott osztályra vonatkoznak, ezeket nagyon „díjazzák”. Törin különböző videókat használok, gyakran firkálok fel rajzos összefoglalókat a táblára. Igyekszem hiteles és őszinte lenni, következetes is, de az nem mindig sikerül. Természetesen minden nap és osztály más, van olyan, hogy a jól elvégzett „munka” örömeivel, feldobódva jövök ki az óráról, máskor meg

legszívesebben a kardomba dőlnek, ha lenne.

■ Mindig is foglalkoztatott az a kérdés, hogy vajon egy tanár, aki egyébként meseíró is, be tudja-e, akarja-e vinni a saját történeteit az óráira, és ha igen, hogyan?

■ Nem reklámozom a tanítványaimnak a könyveimet direkt módon, az nagyon ciki lenne. De ahogy ők is, én is beszámolok arról, hogy milyen filmet láttam, milyen könyvet olvastam, és – óriási hévvel – beszélek arról is, ha dolgozom valamin. A diákjaim tehát tudják, hogy ezzel is foglalkozom, és természetesen nagyon örülök, ha szólnak, hogy elolvasták, és még tettett is nekik, amit írtam. Egyébként ők azok, akik inspirálnak, akiknek köszönhetően tudom, sejtem, hogy „működik” egy mai gyerek. A könyvtáros kolléganóm a közeljövőben író-olvasó találkozót szervez velem, nekik. Ilyen még nem volt, eddig csak „idegen” gyerekeknek tartottam. Biztosan nagyon furcsa lesz, mert a diákjaimnak, gondolom, én csak „a” Benyovszky vagy Ági néni vagyok, aki naponta nyomatja náluk a sódert. Kíváncsian várom.

■ Mindeközben tematikus városnéző túrákat is tartasz az érdeklődők számára, például a boldog békeidők pozsonyi épületeiről. Hogyan néznek ki ezek a „magyar séták”?

■ A *Lechner* kiadójával, a Pozsonyi Kifli Polgári Társulással a könyv megjelenése után is megmaradt a jó kapcsolatom. Nem vagyok hivatásos idegenvezető, de az ő felkérésükre tartottam évi egy-két városnéző sétát még a pandémia előtt. Nagyon élveztem, hiszen a kedvenc pozsonyi épületeim között kalauzolhattam az érdeklődőket. Ami az útikönyvekből kimaradt – ez volt a séták mottója, ugyanis a város olyan szegleteit (is) igyekeztem megmutatni, amelyek a turisták által nem annyira ismertek, frekváltak, és a „boldog békeidőként” emlegetett Osztrák-Magyar Monarchia idejében épültek ki.

■ Mikorra várható a következő mesekönyv? Melyek a közeli vagy a távoli jövőre vonatkozó terveid?

■ Egy újabb könyv pénz és kiadó függvénye. Bízom benne, hogy lesz alkalmam, lehetőségem egy következőre. Az írás az életem része: feltölt, szórakoztat.

■ Köszönöm szépen az interjút! A továbbiakhoz sok sikert kívánok!

ZAHA ENIKŐ – NAGY ANDREA

PROJEKTALAPÚ TANTÁRGYKÖZI OKTATÁS

Folyamatosan azt halljuk, hogy a természettudományi tantárgyak oktatása átszervezésre, megújulásra szorul, hisz a gyerekek érdeklődése állandóan csökken ezek iránt a tárgyak iránt. A természet összetett, mégis egységes rendszer. Ezt a fontos ténytet a legtöbb diák nem tudatosítja. Vannak olyan tantárgyak, amelyek között nem mindig veszik észre a kapcsolatokat, a tanult fogalmakat nem tudják más szakórákon érvényesíteni. Sajnos az sem tudatosul bennük, hogy a természettudományok hétköznapi jelenségekről szólnak. A kémia-, fizika-, biológiatanárok vállvetve keresik azokat az új módszereket, amelyek segítségével vonzóbbá, érthetőbbé, szeretetőbbé tehetik ezeket a tantárgyakat a középiskolások körében.

Az egyik ilyen módszer a tantárgyakat összefogó közös projektmunka, ami a korábbi tanítási gyakorlattal szemben egy merőben más terepre vezeti el a résztvevőket. Egy projekt megoldása során fontos az alkalmazkodóképesség, a rugalmasság, a spontaneitás. Ezek a segítenek minket a globalizált világunkban nélkülözhetetlen kompetenciák fejlesztéséhez: a közös problémamegoldás kereséséhez, a feladatdelegáláshoz, az eszközök és módszerek személyre szabott meghatározásához, a határidők betartásának gyakorlásához. Az pedig különösen izgalmas kihívás, ha az interdiszciplinaritás, vagyis tantárgyköziség által az egymástól mereven elszigetelt tananyagokat kell/lehet összehangolni. Iskolánkban már voltak ilyen kezdeményezések, de igazi sikert egy Erasmus-projekt keretében értünk el.

Az Erasmus-program célja megvalósítani a projektalapú tantárgyközi oktatást úgy, hogy közben figyelembe vesszük a csapatmunka sajátosságait, a sokszínűség és az együttműködés elvét. Célunk, hogy diákjaink számára vonzóvá tegyük bizonyos tudományterületek oktatását – a biológia, kémia, fizika, matematika és az angol nyelvi tananyag közti kapcsolódási pontokat – egy izgalmas projekt

keretében. A feladat megoldásához filmrészleteken keresztül érzékel-tetjük, hogy a természettudományi tantárgyak, kölcsönösen kiegészítve egymást, teljesebb megismeréshez vezetnek. Hosszabb töprengés után döntésünk a *Mentőexpedíció* (2015) című filmre esett, amelyhez egy 6 órás projekttervet készítettünk. A projekt-munka során a film azon részletét kellett több tantárgy által feldolgozni, amikor Márk a krumplitermesztéshez igyekszik a marsi körülmények ellenére megfelelő feltételeket megteremteni.

Kiválasztottunk egy osztályt, akikkel a „mentőexpedíciót” véghez vittük, ami végül az értékelési folyamattal együtt egy hét leforgása alatt valósult meg különböző tanórákon (a legtöbb órát próbáltuk több szaktanár jelenlétében megtartani), illetve délutáni fakultatív alkalmak során. Az első tanórán bevezettük a témát, illetve a diákok a saját érdeklődési körük alapján jelentkezhetek a különböző kutatócsoportokba: a fizikusok, kémikusok, biológusok és mérnökök csapatába. Minden csoport kapott segítségképpen egy feladatlapot, ami alapján dolgoztak, felosztották egymás között a feladatokat, de sok esetben tovább is gondolták az egyes feladatrészeket és új, innovatív ötletekkel egészítették ki. Mindeközben alaposan fejlődött a kommunikációs és a problémamegoldó képességük is. Áttekintették és megbeszélték, hogy a feladat kidolgozásához milyen módszerek és eszközök szükségesek, valamint meghatározták a felelősségi köröket is. Mindezek révén, ahogy az üzleti életben is, csoportból fokozatosan csapattá értek a közös erőfeszítések által.

A bevezetőt követő 5 tanórán és a délutáni „szakkörökön” dolgozták ki a kutatócsoportok a feladatokat, kísérleteztek, az utolsó órán pedig bemutatták az általuk kidolgozott témákat. A projekt során a tanárkollégák mindvégig a rendelkezésükre álltak konzultáció céljából. A projekt angol nyelvű volt, így a diákok a feladatokat

angol nyelven kapták, és így is dolgozták ki. A tervezett 6 órás projekt túl az angol szakos kolléganőnk egy izgalmas foglalkozással zárta le a projektmunkát, melynek keretében a témához kapcsolódóan megtanultak a diákok többek között önéletrajzot írni. A közös munka egy hétig tartott, amely során a diákok az ASCII kódrendszer alapján létrehozta egy marsi kommunikációs eszközt, kísérleteztek krumpliból keményítő kivonásával, meghatározták a Marson szükségszerűen elfogyasztandó táplálék tápanyagtartalmát.

A projekt során az értékelésre is nagy hangsúlyt fektettünk. A kutatócsoportok értékelték egymás bemutatottait, a projekt végén a tanárok visszajelzést adtak a diákoknak, valamint a diákoktól önértékelést is kértünk. Az eredményes munka befejeztével a résztvevők oklevélben részesültek.

Az első órán az alábbi felvezető szöveg hangzott el, illetve a diákok megnézték egy részletet a *Mentőexpedíció* című filmből. Ezek után pedig megalakultak a kutatócsoportok.

KERETTÖRTÉNET:

Üdvözljük a Marsexpedíciót! Önök lettek a kiválasztottak, akik részt vehetnek a Mars felfedezésében! Készen állnak? Ha jól hallottuk, a legjobb kutatók vannak itt közöttünk! Nagy szükség lesz rájuk! Egy társunk már kint van a Marson. Nézzük is meg, Márk épp mit csinál!

(videórészlet: <https://www.youtube.com/watch?v=DKd6-ugozkA>)

Remélem, érzik az ügy fontosságát! De nézzük is meg azt, hogy milyen kutatócsoportokra lesz szükség az expedíció során! (a kutatócsoportok beosztása)